

DANYI GÁBOR

Harisnya, ablakkeret és szabad gondolat – A lengyel ellenzék szerepe az 1980-as évekbeli magyar második nyilvánosság kialakulásában

Kelet-Európában az 1970-es évek második felétől az ellenzéki központjának Lengyelország számított, ahová több magyar másként gondolkodó is „zarándokutat” tett abból a célból, hogy a lengyelországi helyzetről – a Munkásvédő Bizottság (KOR), majd a Szolidaritás mozgalom tevékenységéről – közvetlen tapasztalatokat szerezzen. E zarándokutakat, amelyek együtt jártak az ellenzéki magatartásformák, stratégiák és nyomtatási technikák elsajátításával, a magyar második nyilvánosság szerkezetváltása és kiszélesedése követte: 1981-ben kinyitott a Budapest szívében működő szamizdat-elosztó hely, a Rajk-butik, megjelent a Beszélő című szamizdat folyóirat első száma, és megalakult az AB Független Kiadó. Az előadás a lengyel-magyar kapcsolatok tükrében tárgyalja a szamizdatok előállításához és terjesztéséhez szükséges tudás transznacionális áramlásának jelenségét, bemutatva, hogy a ramka technika, a konspiráció, a nyílt sisakosság és a legalizmus hogyan vert gyökeret a magyar ellenzék köreiben.